

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér s a 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A pletyka.

A magyar születésű, de német nyelvű nemcsak szellemes, hanem nagy tudású Nordau Miksa erkölcsbölcseleti írónak, már régebben közfoglalomban van egy világhírű műve, melynek címe: „Az emberiség konvencionális hazugságai“. Bár magyar fordításban is megjelent, nálunk csak kevesen ismerik és a kik ismerik sem méltóztatlanul kellőleg értékét, pedig bátran állíthatjuk, hogy e könyvnek egy művelt és gondolkodni szerető ember asztaláról sem volna szabad hiányoznia.

Az illusztris szerző vaskövetkezességű logikával mutatja ki e nagyszabású művében, hogy egész politikai, nemzeti, gazdasági, vallási, erkölcsi és társadalmi életünk, noha folytonosan az igazságot és annak keresését és szeretetét hirdetjük, a konvencionális hazugságok végtelen láncolatából áll, mely hazugságok az igazság fényének áttörését nemcsak gátolják, de annyira ránehezdednek egész közéletünkre, hogy már a hazugságok is az igazság látszatával bírnak.

Kiméretlenül, durván, de megcáfolhatatlanul bizonyítja a nagy tudós, a tapasztalatból levont keserű axiomáit és mégis mikor már végig olvastuk, újra meg újra felébred bennünk a vágy a könyv után nyulni, mert nemcsak önmagunkat, de az egész társadalmat megismertük benne, — a nagy társadalmat az ő feneketlen bűnével, nagy hazugságaival és az igazságtól való rettegésével...

E nagytudomány munka egyik fejezete a rágalmakról és az ezeket szülő pletykákról szól; érdemes elolvasni, még érdemesebb megszívlelni...

A pletykáról akarunk mi is itt — e helyen — egyet-mást elmondani és mert ez a téma oly nagy, hogy egy cikk szűk kereteiből szinte kikivánczik, a lehető legnagyobb objectivitással, a pletykának csak a helyi társadalmat befolyásoló káros és romboló hatására kívánunk szorítkozni, mert erre az alkalmat dr. Valentisk Ferenc megyénk érdemes tisztí főügyésze azon felszólamlásával éppen megadta, melylyel a legközelebbi megyebizottsági ülésen élni célszerűnek találta és a melyben az a keserű panasz foglaltatott: hogy

bizonyos társadalmi körökben a főispánnak azt a nyilatkozatát colportálják, mintha a főispán a tisztügyészség elsöpréséről, vagy ellene való fegyelmi ügy megindításával fenyegetődzött volna. Ez az ügy, mint előre várható és feltételezhető volt, a főispánnak a vármegye közigazgatási bizottsága előtt tett férfias nyílt és őszinte kijelentése által nyert megnyugtató elintézését, de minden komolyabban gondolkodni tudó és szerető embernek megadta az anyagot a további elmélkedésre, annyival inkább, mert ilyen kicsinyes pletykából eredő, keserűségből fakadt torzalkodások ma már nemcsak társadalmunk, de vármegyénk békéjét is állandó felbomlással fenyegetik.

Mi sem könnyebb, mint speciálisan ezt az egy esetet minden elemre boncolni és nemcsak megerősíteni, de határozottan meg is cáfolni. Van-e a t. olvasók között olyan korlátolt elme, mely képes lenne elhinni, hogy a megye élén álló főispán, akár nyilvános helyen, akár magánkörben ilyen könnyelmű nyilatkozatot kockáztatott volna; hiszen feltéve és meg nem engedve, ha csakugyan szándékában állana valamely tisztviselő ellen megtorló lépéseket tenni, akkor is azt parancsolná a legelemibb logika, a józan ész, hogy azt ne kürtölje világgá, hanem előbb óvatosan gyűjtse az adatokat és azok birtokában váratlanul, hirtelen csapjon le áldozatára.

Az abszurditás tehát ez esetben kézzel fogható.

De most keressük, kutassuk és lássuk, hogy miből és hogyan keletkezik hát a pletyka? úgy keletkezik, mint a hólawina; egy erősebb száraz galyat a földre sodor a szél; a galy neki indít egy lazán álló hórteget, mely a meredek hegycsucsról megindulva mind nagyobb és nagyobbra fejlődik egész görgetegé; ez a görgeteg saját súlyának nehezétől szédületes gyorsasággal hömpölyög a völgybe le és mire leér, oly óriássá növekszik és oly vehemens erőt nyer, hogy a völgyben elterülő házakat és falvakat is menthetetlenül maga alá temeti.

Hát éppen ilyen a pletyka is; némely unatkozó asszonyok, vagy férfiak, kik egyéb szellemi szórakozásban nem találják kedvelésüket, az uzsonna kávé, vagy

a korcsmai asztalok mellett, azzal szórakoztatják egymást, hogy az egész kisvárosi társadalmat töviről-hegyire a nyelvükre veszik, megkritizálják; a meglevő és meg nem levő hibáit sorra szedik és a mit egy mástól nagy mohón hallottak, másnap már bővített és javított kiadásban tovább adják, nem törődve vele, hogy az ekként megindított pletyka-lawina, nemcsak egyes embereket, családokat, de az egész társadalmat megmetélyezheti, erkölcsileg pelengérré állíthatja, sőt egészen maga alá temetheti; mert a pletykázók és pletykákat terjesztő egyének lelkismerete rendszerint nagyon tág szokott lenni és a legtöbb esetben azzal védik magukat: „én nem tudom“ — „csak úgy hallottam, magam sem tudom kitől“, — „úgy mondják“; de fájdalom, ennek a „mondják“ — „sohase akad gazdája és míg a pletyka-terjesztői a „nemtudomság“ bő köpenye alá rejtőznek, addig a pletykával, rágalommal sujtottnak még a megtorlás fegyvere sem nyújthat elégtételt, hanem csendes visszavonultságban sirathatja a pletyka által eltemetett becsületét, tönkretett boldogságát, feldult családi békéjét...

Hogy nálunk, a mi szomorú társadalmi életünkben, nemcsak kiváltképpen a nők, de nem kevésbé a férfiak is üzik a pletykálás utálatos mesterségét, nagyon elszomorító és kétségbeejtő jelenség, mert tapasztaltuk, fájdalmasan tapasztaltuk, hogy ez még a közügyekre is kártékony kihatással van, de tapasztaltuk azt is, hogy ezt a társadalmat a közelmúltban a mesterségesen terjesztett pletykák, besugások, rágalmazások választották és forgácsolták úgy szét, hogy ennek helyrehozásához az egész társadalom őszinte és erkölcsi bátorságára, ellentállására volna szükségünk...

Ezt úgy érhetnők el leginkább, ha minden pletykát terjesztőt érdeme szerint előbb lelepleznők, azután pedig a társadalom közösségéből kiküszöbölnénk. Nem nagy általánosságban kell a vádat emelni: „*azt mondják*“, nyíltan, bátran meg kell nevezni azt — *a ki mondta* és szembe kell állítani azzal, *a kivel mondta*; mert a világosságot terjesztő igazság csak így és ilyen módon derülhet ki és így nyerhetnek igazságos megtorlást és bün-

hódést az álhírek, a pletykák terjesztői...

De ha magunk is a sötétben bujkálókhöz csatlakozunk, ha hamis discretióból pletykákat mi is takargatjuk, kendőzzük, akkor a közélet sohase tisztulhat meg, mert a pletykázók biztosítva érezvén magukat még inkább vérszemet kapnak és vígan ülnek továbbra is, mások becsületén és boldogságán rendezett halotti torukat...

Meg kell nevezni, le kell alcázni és örökre lehetetlenné tenni a mások becsületén rágódó pletykázókat és akkor a közös megértés, a béke állandóan bevonulhat közéletünkbe...

Deréki Antal.

Gazdasági ismétlő iskolánk.

Az állami elemi népiskolával kapcsolatosan, városunk részére, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur a gazdasági ismétlő iskolát is létesítette. Az ál. el. népiskola a kinevezett 14 tanerővel megkezdte áldásos működését, míg a gazdasági ismétlő iskola szünetel. Szünetel pedig azért, mert az iskolakötelesek számbavétele s a be nem iratkozott tanköteleseknek az iskolába leendő felkényszerítése még a kellő erélyvel nem lett végrehajtva. Csodálatra méltó a földmiveléssel foglalkozó polgártársainknak az elemi tanköteles korból kinőtt gyermekeivel szemben való nemtörődömsége, a mennyiben szabad teret engednek gyermekeiknek az iskola kerülésére, kiteszik őket számtalan erkölcsrontó alkalomnak s engedik, hogy az elemi iskolában szerzett ismereteiket vétkes könnyelműséggel elfeledjék. Mennyire mutatja ezen jelenség is gyatra elmaradottságunkat. Nem a nyugateurópai országokat, hanem csak hazánk nyugati megyéit említem, hol alig van nagyobb község, melyben önállóan szervezett gazdasági iskola ne működne, végtelen hasznára mezőgazdasági kultúránknak. De itt a Székelyföldön s pláne annak anyaszék-városában ezen intézménnyel szemben menő indolentiával találkozunk főleg azok részéről, a kikert ezen iskola szervezetet. Mit várjunk székelyföldi falvaink lakosságától, hol a nép fölvilágosodottsága korlátoltabb, értelme szűkörübb, természete konzervatívabb, mint városunk gazdálkodó osztályáé, ha e város földmives polgáraival szemben is saját édes gyermeke jövőjéért és boldogulásáért a törvény büntető erejét kell újra és újra alkalmazni.

Városunknak tekintélyes számu

földmives lakója van, kiknek ismétlő iskolaköteles gyermekei statisztika nélkül is 80—100-ra megy fel. Hol vannak ezen gyermekek? A fiuk édes atyjuk gazdálkodását nézegetik, néha-néha kocsmában is láthatók, a mint hogy ez már nálunk bevett szokás. A leánykák számba nem jöhető napi házi munka után esténként a régi pátriarkális módon együtt dancolgatnak tengeri fejtés stbi között. Hancuroznak, talán felügyelet nélkül, a mint hogy ez nálunk régi és öreg hiba.

Felnő a sok gyerek. Az elemi iskolából kiszabadulva leteszi a tanszereket kezeiből, szülője gyönyörködik gyermeke testének rohamos sudár növése, de hogy szellemi fejlődésére valamit fordítana — arról szó sincs. A gyermek lassankint feledi szerzett ismereteit egész addig, míg abba az állapotba nem esik vissza, hol 6 éves korában elkezdte; s mire sor alá kerül sem írni, sem olvasni nem tud. A statisztika analfabétáinak itt van az egyik igen fontos szülő oka, mely fájdalom, ott is előfordul, hol az ember nem is remélné — városban.

Ha vannak itten szülők, kik növények gyermekeknek szellemi fejlődése iránt érzéketlenek, közbe kell lépnie az arra rendelt hatósági közegeknek, hogy ezen szülők ne csak jámbor figyelmeztetést nyerjenek gyermekeik neveltetésének elhanyagolásáért, hanem a törvény legérzékenyebb szakaszával sújtassanak. Sokaktól hallottam, főleg hatósági közegektől panaszokat, különösen a földmives osztály gyermekeinek durva és kvalifikálhatatlan magaviseletéről s hogy a földmives ifjúság feketarátásával van a legtöbb rendőri ügy a városházán. Mi lesz még ezután, midőn a társadalom nem mindig helyes eljárása és szokása csapongva terjed ezek körében. Meleg ágyat talál az itt s önkéntelen is egy prostituált ifjúságot ad jövőre a hatóság kezébe. Számot kell tehát vetni önmagunkkal.

Ha városunk lakosságának ezen osztálya gyámkodást igényel, saját jövőnk érdekében cselekedjünk.

Végre kell hajtani minél sürgősebben és szigorúan a m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter urnak 1907. évben szept. 24-én 66 569. sz. alatt kibocsátott rendeletét. Beiskolázni mindazon 13—15 éves ismétlő tanköteleseket, kik tanulmányaikat folytatni nem mentek középiskolába, sem pedig ipari pályára nem léptek.

Ha az áll. elemi iskolával kapcsolatos gazd. ismétlő iskola egyebet nem tenne, mint a serdülő ifjúság lelkéből kigyomlálna a mételyező indulatokat már ezzel is nagy munkát végez a jövőt tekintve. Mert ne fődjük, hogy az ifjú gyermek épp ebben a korban van a nevelésre nagyon ráutalva.

De ezen iskola nemcsak nevelői hivatását teljesíti, hanem szakképzett tanítói által elsajátíttatja a földmives gyermekekkel a modernebb gazdálkodás alapismereteit, a gyümölcstermelés, a méhészet, a konyhakertészet okszerűségét, hogy ezen alapismeretekre építve majd okos és helyesen gazdálkodó emberré váljanak.

Leánynevelésével megismerteti a háztartás körébe vágó dolgokat, megtanítja őket kisebb ruhadarabok összeállítására, varrására stbi. szük-

séges ismeretekre, mire az életben nagy szükségük leend.

Az iskola kapui nyitva állanak! Siessünk cselekedni, nehogy lanyhaságunk s nemtörődömségünk önmagát megbosszulja.

A szegény gyermekekért.

Szegénysorsu gyermekek ügyében Gyerkes Mihály, a helybeli állami iskola igazgatója a következő kérelmét terjesztette a városi képviselőtestület elé:

Tekintetes képviselőtestület!

Szekelyudvarhely város népoktatása az elemi iskola államosításával a fejlődés útjára lépett. Az állam és város között létrejött szerződés értelmére szerint az iskola elhelyezése és berendezése elintéztet nyert s így a népoktatás hivatott munkásai jövőben végezhetnék népnevelői és oktatói feladatukat zavartalanul, ha még ezen jövőben valósulást nyerő intézkedések után nem állana útjában a sikernek egy fontos és igen nehéz körülmény: *a tanulók szülőinek szegénysége.*

Sajnos, de az esztendőök folytán szerzett tapasztalásból állithatom, hogy népiskolai tanulóinknak 60—70 százaléka oly szegény helyzetben van, hogy a legszükségesebb iskolába járó ruházatuk is hiányzik. Sok szülőnek naponként alig van gyermekei részére egy-egy betevő falatra valója s így a legnagyobb erőfeszítés mellett sem képes rendszeren 2—3 iskolás gyermekét még könyv- és tanszerekkel is ellátni.

Bár a jótéteményivel állandóan segítő Jótékony Nőegylet és a csecsemő korát élő Székelyudvarhelyi Népművelési Egylet ezen nehéz és nyomasztó helyzetet felismerve, erejéhez mérten segítségünkre jön, ámde ezen adományokkal még megközelítőleg sem tudjuk az iskolázás folytonosságát és zavartalan menetét részint a nagymérvű ruhátlanúság, részint a tankönyv- és tanszerhiány miatt biztosítani.

A 14 tagból álló és állását már elfoglalt állami iskolai tanítótestületünk pedig áthatva népnevelői magasztos hivatásától, teljes mértékben óhajtaná feladatát a legnagyobb pontossággal és szeretettel teljesíteni, ugyde jó igyekezete mindegyre hajótörést szenved a tanulók ruhátlanúsága következtében előálló rendkívül sok iskolamulasztás, hiányos tankönyv- és tanszerbeli felszerelés miatt.

Tanítótestületünknek erős akarata, hivatásszeretettől sarkalt elhatározása: minden erejét és teltségét latba vetni, hogy e nemes városban nemcsak jó, de követendő minta népoktatás legyen.

Ilyen nagy és szegénységgel küzdő tanuló csapatot azonban az anyagi eszközök hiányával, a folytonos nélkülözéssel a legnagyobb erőfeszítés mellett sem lehet a megkívánt tudás mezejére vezetni s a jó nevelés áldásaiban részesíteni; épen azért a legmélyebb alázattal esedezem a Tekintetes városi Képviselőtestülethez, méltóztassék a város házi-, esetleg a szegény-alap pénztárából költségvetésileg évenként 500 koronát tankönyv- és tanszer-, 500 koronát pedig ruhasegély címen népiskolánk szegény tanuló részére, már az 1909. évtől kezdődőleg ado-

mányozni s azt évről-évre biztosítani.

Beismerem, be kell ismerje minden városi polgár, hogy Székelyudvarhely város tekintélyes szép áldozat meghozatalát fektette le szerződésileg népoktatásának kiépítése érdekében, de ugyan-akkor ki kell emeljem, mint a kinek hivatásomból folyó kötelességem is azt tenni, hogy ezen teendő szép befektetés az említett nagy hiány pótlása nélkül csak részben hozhatja meg a várt kamatját: *a városi jó népoktatást és népnevelést.*

Bár külön emlékiratban fogok megemlékezni, a mint a tanítótestületünk a részletek felett megállapodott a város területén levő irástudatlan (analfabéta) lakosok tanítása ügyéről, mint amely körülmény nemcsak kulturális és gazdasági szempontból, de a készülő új választási törvény alapján a magyarság supremációjának szempontjából is felette fontos, mégis már most megemlíteni bátorkodom, hogy e kérdéssel tanítótestületünk foglalkozni óhajt és akar, s e törekvésének valószínűsítésére is a tekintetes Képviselőtestület jóakarátát, nagymértékű erkölcsi s a lehető legminimálisabb anyagi támogatását szintén annak idején kérni fogom.

Tekintetes képviselőtestület! Szükségtelennek tartom hosszasan és részletesebben indokolni, mily felette fontos, hogy a város minden gyermeke részesüljön az iskoláztatás áldásaiban s ne legyen attól elzárva rajta kívül álló körülmény folytán a legszegényebb ember gyermeke se, mert teljes mértékben megvagyok győződve arról, hogy a tekintetes Képviselőtestület minden egyes tagjának lelkében ugyanezen vágy, ugyanez az óhajlás él: épen azért ismételten alázattal esedezem az állami elemi népiskola szegény tanulóinak tankönyv, tanszer és állandó ruhasegély céljaira évenkénti 1000 koronát már a jövő évtől kezdődőleg megszavazni méltóztassék.

Mely tiszteletteljes kérésem után vagyok a tekintetes Képviselőtestületnek

Szekelyudvarhely, 1908. november hó 8-án alázatos szolgálja:

Gyerkes Mihály,
áll. isk. igazgató.

LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, november 14.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter szerdán az egész ország óriási érdeklődése mellett a képviselőház elé terjesztette a választójogi reform javaslatot.

Javaslat a pluralitás eivén épült fel, a mely szerinte a mi speciális viszonyaink között egyedül védi meg a magyarság érdekeit.

A választási jog egészen általános lesz, a mennyiben minden 24 éves férfinek, aki magyar állampolgár és írni-olvasni tud, a javaslat választói jogot ad.

Kettős szavazata lesz minden választónak, a ki a) négy középiskolát végzett, b) írni-olvasni tud s husz korona állami egyenes adót fizet és c) írni-olvasni tud, harmincegy éves, katonaviselt, öt év óta ugyanegy helyen lakik és három gyermek apja.

Végül harmas szavazata lesz annak a választónak, a kinek vagy

érettségi bizonyítványa van, vagy pedig írni-olvasni tud és száz korona egyenes állami adót fizet. A javaslat tehát főképpen a szellemi cenzust veszi alapul, de azért még az analfabétákat sem rekeszti ki teljesen a választói jogból.

Minden tíz analfabéta ösválasztó választani fog ugyanis egy választót, a ki aztán közvetlenül fogja gyakorolni a választói jogot. Az ösválasztók a maguk elektorait egy évvel az általános választások előtt fogják választani, nehogy a teljesen műveletlen tömegek beleszóljanak a választási mozgalomba.

A képviselőház csütörtöki ülésén három törvényjavaslattal is végzett. Mind a három javaslat emellett igen fontos; a csekkról, a birtokberuházásról és a vízszabályozásról szólnak. Főleg ez utóbbi rendkívül fontosságú, amit Darányi Ignác földművelésügyi miniszter és Reök Iván előadó tartalmas beszéde alaposan kiemelték. Negyediknek a kivándorlásról szóló törvényjavaslat tárgyalását kezdték meg, amelynek vitáját Bernát István előadó tartalmas és alapos beszéddel vezette be. Ugyancsak magas nívón állott a vita első szónokának Beck Lajosnak a beszéde is, amelylyel a kivándorlás kérdését tárgyalta nagy alapos-sággal.

A képviselőház pénteki ülésén Hock János magas szárnyalású szép beszéde után a kivándorlási törvényt ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Rp. Keserű labdacok a Bömböldre részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Véka eső, köből sár,
Ennek nem lesz vége már,
Ha soká így haladunk
Nyakig sárba ragadunk.

Csendes, tarlott a határ
Tán meglesz a béke már,
Pletykákra ne hallgassunk
Mert így kátyuba jutunk.

Kergessük a pokolba
Ki a jót nem akarja,
Egymást ha megérthetjük
Jóra fordulhat ügyünk.

A kocsmáros hallgatja
Bajszát vigan sodorja,
Legyen egyszer vége már
Tisztuljon hát a határ
Legyen egy kis haszna már.

Dr Veritás.

— Kenessey püspök városunkban. Az erdélyi református egyházkerület új püspöke Kenessey Béla az egyházkerületi középiskolák vizsgáló bizottsága kíséretében november 25-én Székelyudvarhelyre érkezik. Kenessey püspök ez alkalommal a helybeli református főgimnáziumot fogja megvizsgálni, a hol már 10 éve óta nem volt helyszíni, püspöki vizsgálat. Mint értesülünk, Kenessey püspök alkalmat nyújt arra is, hogy a város közönsége meghallgathassa, mert november 26-án részt vesz az egyházközösség által rendezendő egyházi estélyen, 29-én pedig prédikál és urvacsorát oszt, a ref. templom-

RI DVÁY-OKKOK
Legszébb kivitelben, ugyanott
ZENKOVITS
Kobrak-cipők
JÁNOS UTÓDÁNYAI
Leszállított árban kaphatók.

ban. Városunk lakossága örömmel fogadja a közszeretnek örvendő főpászort.

— **Titkos tanácsosok.** Hadik János gróf belügyi, Bolgar Ferenc honvédelmi és Tóth János közoktatási államtitkároknak a király a belső titkos tanácsosi címet adományozta. Ugy hírlík, hogy legközelebb Thaly Kálmánt ugyanezen kitüntetésben fogják részesíteni.

— **A szent Antal társaság** nov. 8-án fényes sikerrel tartotta ezen évad első estélyét. Elsőnek Gróf Mikes János lépett a dobogóra, a vallásos nő széleskörű tevékenységéről és magas hivatásáról beszélt a töle megszokott finom közvetlenséggel, Dézsi Ilona nemes egyszerűséggel szép előadással szavalt. Majd Mihálovits Béláné, Németh Gyula plébános zongora kísérete mellett énekelte saját szerzeményét, „Mi Atyánk” című dalt, mit óriási tapsal honorált a közönség. Orbán János kereszturi plébános igen szép gondolatokba foglalva tartott szabad előadást a boldogságról. Frölich Outoné és Barsay Béla Berioth „legend Erinnerung” című duettet adták elő zongorán, hegedűn és a közönség óriási tapsa után végül Mayer István szavalt igen hatásosan. A következő estély nov. 22-én lesz.

— **Áthelyezés.** Kuliszky Ernő kir. tanfelügyelőt a közoktatásügyi miniszter Miskolcra helyezte át és helyébe Hidvégi Benő miskolci tanfelügyelőt ugyan e minőségében Székelyudvarhelyre nevezte ki. Bár Hidvégi Benő tanfelügyelőt már régebben van szerencsénk előnyös érdemeiről ismerni és személyében a cserére nézve elég garanciát látunk, mégis sajnálattal vettük a hírt, hogy Kuliszky Ernő oly hirtelenül és váratlanul távozik megyénkbelől, hol különösen tapintatos erélyével és izzó hazafias lelkiületével megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a tanügynek. Kívánjuk, hogy új hatáskörében is megtalálja azt a közbecsülést, mely rövid ittműködése alatt általánosan környezte.

— **Református kántorválasztás.** Csütörtökön, november hó 12-én folyt le a székelyudvarhelyi református egyházközségben a kántorválasztás. Vajda Ferenc esperes a választás keresztülvitelére Biró Áron felsőboldogfalvi lelkészt és Dr. Solyomossy Lajos főgondnokot nevezte ki, míg az egyházközség bizalmi férfiai Szabó Domokos és Daróczy Dániel voltak. A választás pontban 9 órakor vette kezdetét Biró Áron lelkész magasztos imájával. Azután felolvastattak a folyamodók nevei. Ezen szép és tekintélyes állásra 12 folyamodó jelentkezett, kik közül az egyházközség nyílt pályázatra Segyént hívott meg. A meghívottak közül egy nem jelent meg, mert időközben megválasztottat más helyre. Veress Mózes és Soós Árpád folyamodók, kik próbán is voltak, vissza vették a folyamodványukat. A választásra bocsátott 10 képesített egyén közül a székelyudvarhelyi egyházközség hívei közfelkiáltással egyhangulag Horváth József okleveles jéddi kántortanítót választották meg kántornak. Horváth november 1-én tartotta meg próbáját és akkor gyönyörű szép és erőteljes, tiszta bariton hangjával annyira elragadta a jelenvolt

közönséget, hogy másnak a megválasztásáról szó sem lehetett. Pedig el kell ismerni, hogy vetélyársai közül is egy pár (Pál Jenő, Pongrácz Samu, Kinda György, Veress Mózes) méltán feltűntek szép énekekkel. Horváth József személyében tehát a székelyudvarhelyi református egyházközség egy városi gyülekezethez beillő, kitűnő hangú kántort nyert. Az új kántor november 29-én foglalja el állomását.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap, november 15-én Egerbegy, Magyaros, Rionfalva; 16-án Resinár, Szászhalom, Szentágota; 18-án Beszterce; 19-én Felvinc, Gernyeszeg, Harasztkerék, Királyfalva, Magyarfráta, Magyarorgó, Nagyborosnyó; 20-án Erzsébetváros, Körösbánya, Várhely, Zernest; 21-én Csákiorgó; 22-én Magyaragyzsombor; 25-én Alvinc, Bánffyhungad, Görcsön, Gyalakuta, Gyergyóditró, Kutyalva, Szászkezd.

— **Az új ipartörvény tárgyalása.** A székelyföld érdekeltiségét Marosvásárhelyre folyó hó 18-ára hívta meg a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara elnöke. A két-három napi gyűlésen az új ipartörvényt fogják tárgyalni. E nevezetes gyűlésre meghívást kaptak a kamara tagjai, az összes kereskedelmi és ipari testületek, társulatok, magántisztviselők, kereskedelmi és ipari alkalmazottak egyesületei, ugyszintén az iparhatóságok, iparfelügyelőségek, szakirányú intézetek és nagyobb gyárosok. A tárgyalás alapjául a kamara szakbizottságának munkálata fog szolgálni, de tárgyalni fogják az érdekeltek által előre írásba benyújtott egyes javaslatokat is. A nagygyűlés menetét tárgyalási sorrend fogja szabályozni. A tárgy fontossága és az a körülmény, hogy a kereskedelemi és ipar összes tényezői a székelyföldön első ízben jönnek össze, nagy jelentőséget adnak a gyűlésnek. Már is számos jelentkezés történt a székelyföld minden részéből.

— **A ref. Kollegium ifj. Önképző Köre** f. hó 22-én vasárnap d. u. 5 órakor, az intézet tornacsarnokában, változatos és gazdag műsorral nyilvános Erzsébet-ünnepélyt rendez. A meghívókat a jövő héten küldi szét a bizottság. A műsort a jövő számban közöljük.

— **Az udvarhelymegyei róm. kath. általános tanító-egylet** Székelyudvarhelyen e hó 12-én tartotta meg évi rendes közgyűlését. A közgyűlést d. e. 9 órakor a plebánia templomban szentmise előzte meg, melynek végzetével a tanítói kar a főgimnázium nagytermébe vonult, hol Gróf Mikes János főesperes, egyesületi elnök a vallásérkölséi alapon álló, nevelői hivatást fejtegető, magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Üdvözölte Kuliszky Ernő, Chalupka Rezső tanfelügyelő és Soó Gáspár igazgatót, mint vendégeket. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése kapcsán elnök bejelenté a gyűlésnek, hogy Betegh Pál az egyesület alapító tagjai közé belépett, mit a gyűlés örömmel vett tudomásul. Gál Sándor oroszhegyi kántortanító, mint az egylet főjegyzője terjedelmes jelentésben számolt be a fiókkörök egyévi munkájáról, dicsérettel emlékezve meg a sóvidéki fiókkör tevékenységéről. Szemlér Ferenc

főgimnáziumi tanár a székely gyermekes szokásos beszédhibáiról tartott szabad előadást. A humorral fűszerezett tanulságos előadást köszönettel fogadták. Bálint József és Márton Lajos szavalata szintén tetszést aratott. Pénztárnok és a pénztárvizsgáló bizottság, valamint a könyvtárnok jelentéseit egyhangulag tudomásul vették. Gyuresovecz Károly azon indítványát, hogy a megye róm. kath. iskoláiban egyforma tananyagok használtassanak, tanulmányozás céljából a választmányhoz áttették. Az iskolai mulasztások körüli egyforma eljárás tárgyában benyújtott indítványát elfogadták. Az anallabéták apasztása érdekében minden községben a tél folyamán tanfolyamok rendezését és vezetését egyhangulag határozták el. Végül általános tisztújítás volt. A lemondott főjegyző helyébe főjegyzőnek Bálint Károly kadiasfalvi tanítót, alelnöknek Petres Lajost, pénztárnoknak Szabó Bálintot választották. Gyűlés után Dézsi Antal Erzsébet-szállodájában közebéd volt.

— **Értesítés.** Az iparosok és ipari munkások szabad lyceuma folyó évi november 15-én vasárnap megkezdődik. Az 1908-9. évi téli időszakban is — mint az előző években — 12 előadás lesz: a magyar irodalom, magyar történelem, földrajz, nemzetgazdaság, a fizika, a szociális élet, természetrajz, az adózás és közigazgatás köréből. Iparos ifjaknak szavaltatokkal, ének számokkal való közreműködőket jutalomban részesíti. Az előadások ingyenesek s mindig a Polgári Önképzőkör nagytermében tartatnak meg vasárnap délután 2 órakor kezdődőleg. Előadásokat tartanak: 1. Dr. Hegymegi Kiss Pál főispáni titkár november 15-én. 2. Deréki Antal szerkesztő november 22-én. 3. Hartmann János realiskolai tanár november 29-én. 4. Frölich Ottó róm. kath. főgimnáziumi tanár december 6-án. 5. Spaller József ipari szakiskolai tanár december 13-án. 6. Dr. Szóvényi László pénzügyi fogalmazó január 3-án. 7. Biró István realiskolai tanár január 10-én. 8. Jancsó Béla tanár január 17-én. 9. Nagy Elemér ref. kollegiumi tanár január 24-én. 10. Dénes Ferenc realiskolai tanár január 31-én. 11. Biró Sándor ref. kollegiumi tanár február 7-én. 12. Dr. Pálffy Jenő szolgabíró február 14-én. A lyceumi előadások látogatására a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendező-bizottság.

— **Egyházi estélyek.** A helybeli református egyházközségben a jóhírnék és közkedveltségnek örvendő egyházi estélyek november hó 26-án kezdődnek meg.

— **Fillérestély.** A jótékony nőegylet szerdai, f. hó 18-iki fillérestélyének műsora: 1. Duett, éneklék a Farczady nővérek. 2. Monologot ad elő: Pálffy Aladárné. 3. Kuplékat ad elő Dr. Kovácsy László. 4. Szavaltat. 5. Humoros előadást tart Burger Arthur. Rendezők: Kovácsy Jenőné, Félegyházi Mariska.

— **Végtárgyalás.** Megirtuk volt, hogy Dr. Sebessy János aispánt és Ugron Zoltán fiatfalvi földbirtokost hivatalos utjokban néhány bepálinkázott gazda megtámadta és tetteleg inzultta. Ebben a bűnygyben tegnapi szombaton volt a végtárgyalás, melyen — mint lapunk zártakor érte-

sülünk — a tettesek közül kettőt 1 évi és 6 hónapi, kettőt 6 hónapi börtönre és többi társaikkal együtt még pénzbüntetésre is ítélték.

— **A székelykereszturi unit. egyházkör** Dávid Ferenc főkegyelethe hó 18-án, szerdán délelőtt 10 órakor tartja Siménfalván Nyikómenti munkakörének gyűlését.

— **Ejjegyzés.** Szentmártoni Kálmán székelykereszturi unit. gimn. tanár eljegyezte Sándor János nyug. igazgató tanár bájos és kedves leányát Ellát. Tartós boldogságot kívánunk az új párnak.

— **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter Asztalos Ferenc okleveles tanítót a medeséri állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

— **Felmentett hírlapíró** Benkő Sándor a kolozsvári „Ellenzék” munkatársa ellen Herczeg Jenő szintén kolozsvári szerkesztő sajtóper indított négy rágalmas és négy becsületsértés címén. A kolozsvári kir. törvényszék, az esküdtek verdiktje alapján e hó 12-én nozta meg ítéletét és a vádlottat felmentette, míg vádlót a bűnygyi költségekben elmarasztalta. Herczeg Jenő jogi képviselője Biró Balázs volt, Benkő Sándort pedig Dr. Nagy György orsz. képviselő, lapunk illusztris munkatársa védte, a ki gyönyörű, szép beszédével óriási hatást tett az esküdtekre, a bíróságra, valamint a hallgatóságra is, minek eredménye védencc felmentése lett.

— **Lelkész áthelyezés.** Fonyó Pál róm. kath. plébános Szentágótáról vármegyénkbe Székelyvárságra és Nagy István ottani plébános Szentágótára helyeztetek át.

— **A Petőfi Társaság** kiadásában igen értékes és eredetere felette értékes diszmű jelenik meg november hó folyamán a könyvpiacon. Ez a diszmű Petőfi összes művei. A hatalmas könyv, mely a nyomda és könyvkötői technika egyik kiváló produktuma, ugyanabban az alakban és ugyanolyan nyomtatásban jelenik meg mint az 1847-es nagy Petőfi-kiadás, a melyet a költő önmaga rendezett sajtó alá s a melyből a mai nemzedékre csak néhány féltve őrzött példány maradt. A Petőfi Társaság elhatározta, hogy a Petőfi-kultusz fejlesztése érdekében, s egyszersmind hálája jeléül mindazoknak, a kik a most kibocsátott egy koronás Petőfi sorsjegyeknek terjesztésében segítségére lesznek és legalább is 40 drb sorsjegyet vesznek, vagy ismerőseik körében elhelyeztek, ajándékképpen emlékül megküldi Petőfi összes műveinek ezt az értékes diszkötetét, a mely a könyvpiacon 20 korona bolti árban kerül forgalomba.

— **Szedelgés a jótékony névben.** Az országot keresztül kasul járják a József Kir. Herczeg Szanatórium névben egy kis kegy 60 filléres füzettel, mely „Védekezés a tüdővész ellen” címet viseli. A füzetet Rakoscsában nyomtatták. Semmi oka sincs a jelzett címet viselni, mert a füzetkben a védekezésről egy árva szó sincs. De még kevesebb oka van bárkinnek az egyesület névben azt terjeszteni, mert ezzel az egyesület senkit meg nem bízott. Nevevel illetéktelenül visszaélnek. Kérünk mindenkit, hogy a füzet terjesztőit adják át a hatóságoknak. (Felhívjuk ez ügyre városi rendőrségünk szives figyelmét).

Legszébb kivitelben, ugyanott

Kobrak-cipők

János Utódánál

— **Uj postaügynökség.** Vármegyénk Rugonfalva községében a kereskedelemügyi miniszter postaügynökséget engedélyezvén, ez működését e hó 21-én kezdi meg. E postaügynökség kézbesítő kerületébe Rugonfalva, Kiskede és Nagykede községek osztrattak be. Igen örvendünk, hogy lassan-lassan falusi postaügynökség rendeződik; ez a közforgalom érdekében valóságos áldás.

— **Emléket az agyagfalvi réten!** A székely emlék alap javára, Fülel Sz. Lajos urtól mint a Budapesti Hargita székely asztaltársaság adományát 28 korona 65 fillért kezemhez vettem; ezen összeget hozzáadva a már korábban e célra begyűlt összeg 7350 korona 26 fillérhez, az alap összege jelenleg tesz 7378 korona 91 fillért. Fogadják a nemes-szívű adakozók hazafias adományukért ez uton is a végrehajtóbizottság hálás köszönetét, Ferentzi János végrehajtó bizottsági penztárnok.

— **(A huszezredik tag.)** A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyesületébe a héten iratkozott be a huszezredik tag ebben az esztendőben s ezzel a rendes fizető tagok száma a hetvenháromezretre hárta. Ugyancsak most kapta meg az egyesület tavalyi munkásjelölti kiállításán nyert aranyérmét az oklevéllel együtt. Erre a kitüntetésre méltán rászolgált azzal, hogy 1903 óta mostanig 420 rokkantnak és 106 árvának 350 000 korona állandó segítségösszeget fizetett ki. Az egyesület vagyona 3,800 000 korona, fiókpenztárainak száma 222. Az egyesület figyelemzteti tagjait, hogy hátralékaikat legkésőbb december 20-ig rendezzék, nehogy elveszítsék tagságukat. Az egyesület helyisége Budapesten, József utca 23. számú saját házában van.

Humoros apróságok.

Az összehasonlító természetrajzból.

Tanító: Mondj Mariska egy négy-lábu emlőállatot.

Mariska: A fiahordó.

Tanító: Helyes; hát mondj egy szárnyas állatot.

Mariska: A gólya.

Tanító: Nagyon jó; most már e két állatról mond el mindazon sajátos és elűtő tulajdonságokat, melyeket rajtuk felfedezhetsz.

Mariska: A fiahordó négy-lábu állat és teste szőrrel van fődve; a gólya két-lábu állat és teste tollal van befődve; a fiahordó a saját fiát hordja; a gólya pedig a másét.

Óvatosság.

Ur (egyik ismerőséhez, ki az utcán rohan). Hová olyan sietve?

— A cselédszerzőhöz; uj szakácsnőt kell fogadnom, mert a régi megbetegedett.

— És ez annyira sürgős?

— Hogyne; máskülönben a feleségem főz.

Különös logika.

Kérem Csompolya ur, ön már három hónapja lakik nálam és még egyszer sem fizette ki a házbért.

Csompolya: De hiszen ön azt mondta nekem, mikor beköltöztem, hogy itt ugy viselkedjem, mintha otthon volnék.

Háziasszony: Igen — de nem értem...

Csompolya: Hát én otthon se fizettem házbért soha.

Közli: *Fülel Sz. Lajos.*

Koraszülött gyermekeket

a SCOTT-féle Emulsio az elsatnyulástól megmenti és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti őket.

Aggódó szülők ezreinek elragadtatva gyermekük egészségének rohamos javulását. Még akkor is, ha a gyermek a tejet visszautasítja, a

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halászt — kérjük figyelembe venni.

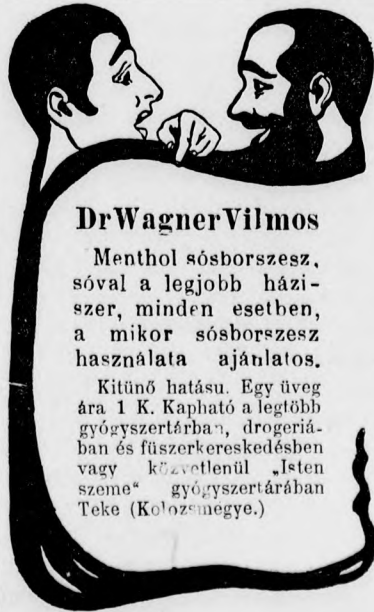
SCOTT-féle Emulsio! szívesen fogadja és könnyen emészti meg. **Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.** Kapható minden gyógyszertárban

Kiadja: **Betegh Pál** villamos-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

Jóforgalmu helyen egy szép telek

készpenzért ecetgyárral azonnal eladó. **Csia Balázs** ecetgyáros, Petőfi-utca 22. szám.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American Dentist

E hó végén Székelyudvarhelyre érkezik, hogy a megkezdett fogorvosi munkákat befejezze.

H O I ?
Grébel László
cukrászdájában
(Bethlen-utca 1. szám alatt, a kir. törvényszékkel szemben) kaphatók saját készítményű legfinomabb édes és sós tea-sütemények, valamint saját gyártmányú finom cukorkák és mindennemű friss sütemények.

Sz.: 1438—1908. szb.

Pályázati hirdetés.

Siménfalva községben a körbábái állás megüresedett. Elnyerhetése végett a pályázók folyamodványukat alóliirt főszoigabiróhoz folyó évi december hó 1-ig beadhatják.

Javadalmazás: rendes fizetés 100 korona, lakbér 40 korona és 2 korona esetenkénti működési díj s ezért 8 napon át a beteget látogatni köteles.

Megjegyzem, hogy az uj egészségügyi törvény életbeléptetésekor fizetése a szerint fog megállapíttatni.

Székelykeresztur, 1908. október 30-án.

Gálffy Kálmán,
főszoigabiró.

Uj fűszer-, liszt- és csemege-üzlet!

Fehér, finom, fényüzési és kenyér sütőde!

Van szerencsém a nagyérdemű városi és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy Székelyudvarhelyt, Batthyánitér 11. szám alatt (a régi sópiacon) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő fűszer, liszt és csemegeüzletet, kapcsolatosan egy fehér, finom, fényüzési és kenyérsütődével nyitottam.

Hosszu éveken át szerzett tapasztalataim ezen a téren feljogosítanak arra, hogy a nagyérdemű vevőközönséget csakis elsőrendű árukkal és a legjobb és legtisztábban kezelt izletes süteményekkel láthassam el és az egyszer vállalatomba helyezett bizalmat állandóan kiérdemeljem.

Naponta háromszor friss sütemény és kenyér.

A nagyérdemű közönség szives partfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Réther János.

Jelszó: Pontos és jutányos kiszolgálás!

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult házi-szer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közönségnél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsölés-képpen használva.

Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest. **Dr. Richter** gyógyszerészhez, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

2799—908. szb. szám.

Haszonbérleti hirdetés.

Kápolnásfalva község tulajdonát képező „HOMORÓD” gyógyfürdőt a hozzá tartozó területtel, meleg és hideg fürdőkkel, az ivóvizek szabad és díjtalan használatával, a fürdő és laképületekkel s azoknak összes felszerelésével, jégveremmel, a koresma és vendéglővel **Kápolnásfalva község-házánál 1908. évi november 23-án d. e. 10 órakor** kezdődő nyilvános árverésen 1909. június 1-től 1912. évi szeptember 1-ig terjedő időre haszonbérbe adja.

Részletes feltételek alóliirt főszoigabirónál és Kápolnásfalva község előljároságánál megtudhatók.

Székelyudvarhely, 1908. október 7-én.

Dr. Demeter Lőrinc,

főszoigabiró.